

одного добермана та однієї безпородної тварини. Ритмічний безпричинний гавкіт було виявлено у чотирьох собак – одного той-тер'єра та трьох безпородних тварин.

Всіх хворих тварин, власники яких погодилися на участь в експерименті, розподілили на дві групи. Тварин з однаковим діагнозом між групами розподіляли довільно.

Тваринам обох груп були призначені зміни розпорядку дня і збагачення навколишнього середовища. Додатково тваринам дослідної групи було призначено використання амітриптиліну у дозі 2 мг/кг, два рази в день. Період моніторингу ефективності використовуваних методів лікування складав у всіх випадках 1 місяць.

Встановлено, що використання амітриптиліну дозволило суттєво підвищити ефективність лікування собак. Виражені позитивні зміни з повним припиненням небажаної поведінки за використання амітриптиліну були виявлені у 4 з 5 тварин дослідної групи. В той же час повне припинення компульсивної поведінки у тварин контрольної групи відмічали у однієї тварини і зменшення проявів такої поведінки на 50% ще у двох тварин.

Зважаючи на наведені результати досліджень були зроблені висновки про те, що компульсивні розлади поведінки у собак є досить поширеними. В умовах ветеринарної клініки м. Київ розлади поведінки тварин в цілому (агресія, фобії, спотворення апетиту, інше) діагностували у 3,2% тварин, в тому числі 1,1% складала компульсивні розлади поведінки. Повне припинення компульсивної поведінки у тварин контрольної групи за використання консервативних поведінкових методів, було встановлено у однієї тварини і зменшення проявів такої поведінки на 50% ще у двох тварин. Використання амітриптиліну у дозі 2 мг/кг, два рази в день дозволило суттєво підвищити ефективність лікування собак. Повне припинення небажаної поведінки за використання амітриптиліну було виявлено у 4 з 5 тварин дослідної групи.

Отже діагностика, профілактика та лікування поведінкових розладів у собак є важливою ланкою роботи лікаря ветеринарної медицини. Використання фармакологічних засобів підвищує ефективність методів поведінкової терапії направлених на зміну параметрів зовнішнього середовища та відношення власника до тварин.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Luescher A.U. Diagnosi sandmanagement of compu lsivedisorder sindogsan dcats. Clin Tech Small Anim Pract. 2004 Nov. 19(4). P. 233–239. Doi:<https://doi.org/10.1053/j.ctsap.2004.10.005>.
2. Pryor P. Anim albeha viorcaseof hemonth. Urinemarking. J AmVetMedAssoc. 2003 Oct 15. 223(8). P. 1117–1119. doi: 10.2460/javma.2003.223.11.
3. Schwartz S. Separation anxiety in dogs. J AmVetMedAssoc. 2003 Jun 1;222(11):1526-32. Doi:<https://doi.org/10.2460/javma.2003.222>.
4. Luescher A.U. Diagnosis and management of compulsive disorders in dogs. Vet Clin North Am Small Anim Pract. 2003 Mar. 33(2). P. 253–267. Doi:[https://doi.org/10.1016/s0195-5616\(02\)00100-6](https://doi.org/10.1016/s0195-5616(02)00100-6).
5. Grandgeorge M., Hausberger M. Human-animal relationships: from daily life to animal-assisted therapies. Ann Ist Super Sanita. 2011. 47(4). P. 397–408. Doi:https://doi.org/10.4415/ANN_11_04_12.
6. Demontigny-Bédard I., Frank D. Developing a Plan to Treat Behavior Disorders. Vet Clin North Am Small Anim Pract. 2018 May. 48(3). P. 351–365. Doi:<https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2017.12.004>.

УДК 619:616.001.4:636.7

МАЙСТРУК К.А., магістрант

Науковий керівник – **ЧОРНОЗУБ М.П.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

chornozub1972@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ РАН У СОБАК

В умовах клініки вивчено поширення ран у собак. Встановлено, що найпоширенішими були випадкові різані, кусано-рвані і рвані рани, причинами виникнення яких було травмування металевим профілем, бійки між тваринами та травмування битим склом. Встановлено, у разі застосування мазі Колафлоркс у першу фазу лікування гнійних ран вона триває 5–7 діб, а в разі доповнення даної схеми ферментотерапією (одноразова

обробка рани розчином хімотрипсину та його внутрішньом'язова ін'єкція) фаза очищення тривала 3–5 діб, що сприяло прискоренню терміну видужання тварин в цілому.

Ключові слова: собаки, рани, Колафлоркс, ферментотерапія ран, хімотрипсин.

В умовах клініки ветеринарної медицини “Велес” смт Макарів було виявлено істотне поширення незаразної патології у собак, яка складала 41,2 % від усіх захворювань тварин. При цьому частка хірургічної патології у них становила 60,2 %. З'ясовано, що серед хірургічних захворювань у собак випадкові рани складала 30,5 %. Найчастіше виявляли різани, кусано-рвані та рвані рани (відповідно (47,8, 16,7 та 13,4 %). Причинами їх виникнення було травмування металевим профілем (58,3 %), бійки між тваринами (23,6 %) та травмування битим склом (9,7 %). Різани рани здебільшого (88,4 %) локалізувалися на лапах, а кусано-рвані і рвані – у ділянках шиї та стегна (44,8 та 41,2 %). Пошкодження здебільшого виявляли у самців, які складала 74,4 % пацієнтів за різаних та 79,3 – за кусано-рваних і рваних ран. Серед таких ран здебільшого (84,7 %) виявляли прості, рідше (15,3 %) – складні пошкодження. Здебільшого були свіжі (66,7 %), значно рідше гнійні (26,4 %) і дуже рідко свіжоінфіковані (6,9 %) рани.

В умовах клініки вивчали ефективність методів лікування у собак випадкових різаних та рваних ран, як простих свіжих, так і гнійних.

За лікування простих свіжих ран виконували первинну хірургічну їх обробку, остаточну зупинку кровотечі, а потім у їх порожнину вносили незначну кількість (1–2 мл) мазі Колафлоркс і накладали глухі вузлові чи П-подібні шви капроною лігатурою. Після операції і до видужання собаці щоденно, двічі на день рану обробляли 0,05% розчином гібітану та наносили незначну кількість мазі Колафлоркс до зняття швів, а також упродовж 7 днів виконували внутрішньом'язові ін'єкції антибіотика Цефтріаксону (щоденно, раз на день по 40–60 мг/кг маси тіла тварини).

Упродовж кількох днів після накладання швів спостерігали виразну запальну реакцію країв рани, яка, починаючи із 4–5-ї діб, помірно зменшувалася. Рани загоювалися за первинним натягом, а шви знімали на 9 або 14-ту доби залежно від їх локалізації.

За лікування простих гнійних ран алгоритм дій мав багато спільного із свіжими ранами. Спочатку виконували первинну хірургічну обробку рани з метою усунення перегородок, кишень та змертвілих тканин. Потім собакам першої дослідної групи у порожнину рани закладали тампон (серветку, дренаж), просочений маззю Колафлоркс, а пов'язки, як правило, не накладали. Після операції собаці щоденно до видужання двічі на день рану промивали 0,05 % розчином гібітану і в її порожнину вносили незначну кількість мазі Колафлоркс, а також упродовж 7 днів виконували внутрішньом'язові ін'єкції антибіотика Цефтріаксону (щоденно, раз на день по 60 мг/кг маси тіла тварини).

Схема лікування собак другої дослідної групи, на відміну від першої, відрізнялася лише тим, що безпосередньо після очищення і знезараження порожнини рани та перед застосуванням мазі Колафлоркс проводили ферментотерапію: у порожнину рани на 1 годину закладали тампон (серветку, дренаж), просочений розчином хімотрипсину (10 мг ліофілізованого порошку розчиняли у 5 мл фізрозчину) та виконували одноразову внутрішньом'язову його ін'єкцію (10 мг ліофілізованого порошку розчиняли у 3 мл 0,5 % розчину новокаїну).

Як показали спостереження, у собак другої групи упродовж 3–5 діб відбувалася фаза очищення, яка супроводжувалася яскравими ознаками запалення країв рани та навіть підвищенням загальної температури тіла у перші дні. По завершенню цієї фази замість гнійного ексудату у порожнині рани (на стінках і дні) виявляли тонкий шар напівпрозорого, тягучого, без неприємного запаху ранового секрету, під яким проглядалися рожеві тканини з ледь помітною дрібною зернистістю.

Наступні зміни клінічної картини загоювання полягали у тому, що відбувалася фаза регенерації – порожнина ран повільно виповнювалася грануляційною тканиною, покритою рановим секретом, а на неї з країв рани послідовно повільно наростав шкірний епітелій у

вигляді вузької блідо-рожевої смужки. Це тривало упродовж 8–11 діб до часу, коли порожнина рани повністю виповнилася грануляційною тканиною, на яку наріс епітелій країв рани і повністю її покрив. Таким чином, собаки другої дослідної групи видужували упродовж 11–15 діб.

У собак першої дослідної групи ослаблення інтенсивності ранового процесу і незначне покращання загального стану та нормалізацію загальної температури тіла виявляли на кілька днів пізніше, а завершення фази очищення у них відбувалося аж на 5–7-му доби лікування. Фаза регенерації ран у собак даної групи також тривала упродовж 8–11 діб, під час якої повільно відбувалися процеси виповнення порожнини грануляційною тканиною та її повна епітелізація. Таким чином, собаки першої дослідної групи видужували упродовж 13–18 діб.

Отже, результати проведених нами досліджень показали, що доповнення схеми лікування гнійних ран ферментотерапією препаратом хімотрипсин дозволяє скоротити фазу очищення та прискорити їх загоювання на 2 доби.

УДК 619:617.57–08:636.2

МАРКОВЕЦЬ В.І., магістрант

Науковий керівник – **РУБЛЕНКО С.В.**, д-р. вет. наук, професор

Білоцерківський національний аграрний університет

Serhii.rublenko@btsau.edu.ua

ЛІКУВАННЯ ПАТОЛОГІЇ ОРГАНІВ РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ У СОБАК

Представлено матеріали досліджень щодо ефективності застосування ультразвукового скалера для видалення зубного каменя у собак з послідувачим лікуванням запальних процесів ротової порожнини йоддицирином. За результатами досліджень встановлено, що запропоноване лікування дає можливість прискорити усунення клінічних ознак запалення ясен та подовжити термін наступної процедури зняття зубного каменя.

Ключові слова: зубний камінь, ультразвуковий скалер, парадонтит, патологія ротової порожнини.

У клінічній практиці все більше реєструються тварини із захворюваннями, які локалізуються в ротовій порожнині (поліодонтія, олігодонтія, ретенція зубів, хвороби ясен тощо). Вивчення джерел щодо проблем стоматології дрібних тварин показало, що вітчизняні дослідники приділяють недостатньо уваги даній проблемі, а більшість інформації в цьому аспекті належить іноземним авторам [1]. Вітчизняні джерела з ветеринарної стоматології дрібних домашніх тварин зводяться, головним чином, до різних повідомлень практикуючих лікарів ветеринарної медицини, які носять науково-популярний характер [2]. Більшість відомостей щодо морфології і патології зубо-щелепової системи запозичено із медичної практики, а у вітчизняній ветеринарній літературі інформації, яка стосується даного питання, недостатньо.

Водночас актуальність даної патології обумовлена високою частотою реєстрації (за даними різних авторів 8 – 10 % у структурі хірургічної патології) захворювань зубного апарату собак, які уражають зуб та оточуючі тканини, знижують фізіологічні, робочі та екстер'єрні показники тварин. У результаті порушення прийому і подрібнення корму, вони призводять до функціональних розладів всього шлунково-кишкового тракту. Такі патологічні зміни опосередковано, внаслідок порушення травлення і надходження в організм необхідних поживних речовин, впливають на функціонування інших систем та органів [3].

Враховуючи актуальність зазначеної проблеми була поставлена **мета** дослідження: визначити ефективність профілактичних та лікувальних заходів за захворювань ротової порожнини у собак.

Об'єктами наших досліджень слугували собаки із захворюваннями органів ротової порожнини які надходили в клініку. Для профілактики та лікування зубів з нашаруванням зубного каменя, як однієї з основних причин розвитку запальних процесів у ротовій